

Pochybení advokáta a náhrada škody

Předpokladem vzniku nároku na náhradu škody je zjištění, že nebýt pochybení advokáta, pak by k uspokojení pohledávky mandanta jeho dlužníky došlo, tedy že toto pochybení je hlavní a rozhodující příčinou vzniklé majetkové újmy. Je proto třeba zodpovědět otázku, zda by v případě, že by advokát své povinnosti při výkonu advokacie neporušil, skutečně došlo k rozmnožení majetkových hodnot mandanta v rozsahu požadované náhrady a zda by jeho nárok vůči jeho věřitelům při pravidelném běhu okolností bylo možno vymoci, a to zejména vzhledem k osobním a majetkovým poměrům dlužníků, a zda by tedy k jeho uspokojení vůbec mohlo dojít.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 2789/2006, ze dne 18.1.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce M. M., zastoupeného advokátem, proti žalovanému JUDr. P. V., advokátovi, o 159.299,50 Kč, vedené u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 13 Cm 490/2004, o dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 4. 2006, č. j. 11 Cmo 410/2005-65, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12. dubna 2006, č. j. 11 Cmo 410/2005-65, se zrušuje a věc se vrací Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 4. 4. 2005, č. j. 13 Cm 490/2004-44, uložil žalovanému zaplatit částku 8.900,- Kč, co do částky 150.399,50 Kč žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce uzavřel se žalovaným, jenž je advokátem, smlouvu o právní pomoci spočívající v řešení event. sporů z podnikatelské činnosti žalobce. V rámci této právní pomoci sepsal žalovaný dne 4. 8. 2000 žalobu proti dlužníkovi žalobce a jeho dvěma ručitelům (dále jen „dlužníci“) na zaplacení dlužného nájemného ve výši 28.156,- Kč za pronájem notebooku a smluvní pokuty ve výši 116.143,50 Kč. Žalobu podal u Obvodního soudu pro Prahu 4, který ho připsal ze dne 9. 1. 2001 vyzval k doplnění žaloby a poté usnesením ze dne 22. 3. 2001 žalobu odmítl z důvodu neodstranění vad. Tvzení žalovaného, že dne 29. 3. 2001 vypracoval odvolání proti tomuto usnesení a odeslal je Obvodnímu soudu pro Prahu 4, nebylo v řízení prokázáno. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaný odpovídá za škodu podle § 24 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, neboť si počínal v rozporu s ustanovením § 16 odst. 1 a 2 zákona o advokacii tím, že porušil své povinnosti při chránění oprávněných zájmů klienta. V době, kdy soud vyznačil žalobci právní moc na usnesení o odmítnutí žaloby, došlo již k uplynutí promlčecí doby k uplatnění nároku žalobce vůči jeho dlužníkům. Soud dovodil, že s výjimkou přisouzené částky není splněn předpoklad vzniku škody, neboť k promlčení nároku žalobce proti jeho dlužníkům nedošlo, když nikdo z nich námitku promlčení nevznesl, a proto nárok žalobce trvá i nadále a lze jej kdykoli uplatnit. Ke vzniku skutečné škody by došlo až uplatněním námitky promlčení některým z dlužníků. Soud přihlédl i k tomu, že žalovaný poté nabídl žalobci bezplatné právní zastoupení, uplatnění nároku na náhradu škody vůči dlužníkům žalobce v trestním řízení a především podání žaloby na zaplacení smluvní pokuty. Žalobce tedy věděl o možnostech řešení vznikající potenciální škody a nepřispěl k jejímu odvracení či zmírnění (§ 384 obch. zák.). Žalobci tak vznikla škoda pouze ve výši částky zaplacené žalovanému za právní zastoupení, když nedošlo k naplnění smyslu poskytování právní pomoci.

K odvolání žalobce Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 4. 2006, č. j. 11 Cmo 410/2005-65, rozsudek soudu prvního stupně změnil v zamítavém výroku tak, že uložil žalovanému zaplatit částku 150.399,50 Kč, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Ztotožnil se se skutkovými závěry soudu prvního stupně a dospěl k závěru, že předpoklady odpovědnosti za škodu jsou dány. Na rozdíl od soudu prvního stupně dovodil, že pro vznik škody není rozhodný až okamžik vznesení námitky promlčení ve sporu, neboť žalobce nelze spravedlivě nutit k zahájení sporu ohledně promlčené pohledávky, když výsledek sporu je nejistý, a s takovým sporem by nepochybně byly spojeny nemalé náklady. Škoda by tak byla podstatně vyšší než škoda požadovaná v tomto sporu. Byly proto splněny předpoklady pro odpovědnost žalovaného za škodu v plném rozsahu s tím, že škoda nemusí spočívat pouze ve zmenšení stávajícího majetku poškozeného, ale též v tom, že nedojde k rozmnožení majetkových hodnot poškozeného, ač se to dalo očekávat s ohledem na pravidelný běh věcí.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., a které podává z důvodu podle ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Dovolatel namítá, že mezi jeho jednáním a vzniklou škodou neexistuje příčinná souvislost, a naopak je zde spoluzavinění žalobce jako poškozeného na vzniku škody. Odvolacímu soudu vytýká, že v otázce vzniku škody nesprávně dovodil, že škoda žalobci vznikla samotným faktem, že proti nároku žalobce vůči jeho dlužníkům mohla být vznesena námitka promlčení. Nesprávný právní názor odvolacího soudu spatřuje v jeho závěru, že ke škodě došlo tím, že – ač se to dalo očekávat – nedošlo k rozmnožení majetkových hodnot poškozeného. V této souvislosti uvádí, že i v případě úspěšnosti žaloby proti dlužníkům žalobce by vzhledem k osobním a majetkovým poměrům dlužníků byl nárok žalobce nevymahatelný. Žalobce se tak spokojil se žalobou vůči dovolateli, vědom si toho, že pravděpodobnost plnění je výrazně vyšší než u původně žalovaných. Navrhl, aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání navrhl, aby bylo dovolání jako zjevně bezdůvodné odmítnuto. Považuje napadený rozsudek za věcně správný, neboť škoda vznikla již okamžikem promlčení nároku a nelze po něm spravedlivě požadovat, aby s velkým rizikem podával žalobu, v níž by takto promlčený nárok uplatnil a vystavil se tak nebezpečí neúspěchu ve věci za situace, kdy by námitka promlčení byla vznesena. Škoda nemusí spočívat pouze ve zmenšení stávajícího majetku poškozeného, ale též v tom, že nedojde k rozmnožení jeho majetkových hodnot, ač se to dalo s ohledem na pravidelný běh věcí předpokládat.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, jenž je osobou s právníkem vzděláním ve smyslu ust. § 241 odst. 2 písm. a) o. s. ř., napadené rozhodnutí přezkoumal podle ust. § 242 odst. 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle ust. § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., je důvodné.

Soudy obou stupňů správně vycházely z toho, že odpovědnost za škodu způsobenou advokátem v souvislosti s výkonem advokacie podle zák. č. [85/1996 Sb.](#), o advokacii, vychází z odpovědnosti bez zřetele na zavinění (z objektivní odpovědnosti) a je založena na současném splnění předpokladů, jimiž jsou výkon advokacie, vznik škody a příčinná souvislost mezi výkonem advokacie a vznikem škody, a správně dovodily porušení povinnosti advokáta využít všechny zákonné prostředky k ochraně zájmů klienta, čímž došlo k naplnění první podmínky vzniku odpovědnosti žalovaného za škodu způsobenou žalobci podle § 24 odst. 1 zák. č. [85/1996 Sb.](#)

Odvolacímu soudu je třeba přisvědčit v tom, že škodnou událostí v projednávané věci není samotné zmeškání lhůty pro podání odvolání proti usnesení, jímž byla žaloba odmítnuta, nýbrž promlčení nároku žalobce na plnění vůči jeho dlužníkům, čímž dochází k zásadnímu oslabení jeho subjektivního práva a v případě vznesení námítky promlčení ze strany dlužníků k jeho faktické nevymahatelnosti. Vznik škody na straně věřitele v takovém případě předpokládá, že jeho právo na plnění proti dlužníkovi není uspokojeno, nebylo u soudu řádně a včas uplatněno a nelze je již na dlužníkovi vymáhat, protože v soudním řízení by se úspěšně ubránil námitkou promlčení, a dobrovolně plnit odmítá. Zcela správný je názor odvolacího soudu, že otázku důvodnosti i existence práva žalobce na plnění proti jeho dlužníkům i otázku promlčení tohoto práva lze řešit v řízení o náhradu škody jako otázku předběžnou, aniž by muselo o nároku věřitele proti dlužníkům proběhnout řízení, v němž by byla otázka promlčení nároku posouzena. Námitka promlčení může sice být dlužníky úspěšně uplatněna jen v soudním řízení vedeném proti nim o zaplacení pohledávky, neboť její uplatnění mimo soudní řízení nemá právní účinky, to však neznamená, že by se soud v jiném řízení nemohl po skutkové stránce otázkou promlčení a jeho předpoklady zabývat. Je totiž na věřiteli, aby prokázal takové skutkové okolnosti, z nichž vyplývá jednoznačný závěr, že dlužník odmítl splnit jeho pohledávku, že dobrovolně mu ji plnit nehodlá a že i v případě uplatnění promlčeného nároku u soudu bylo s ohledem na jeho předchozí postoj k plnění závazků vůči věřiteli a na jeho dosavadní vztah k němu zřejmé, že by v rámci obrany proti žalobě se důvodně dovolal promlčení. Z toho, že z hlediska okamžiku vzniku škody je relevantní i námitka promlčení vznesená proti mimosoudně uplatněnému nároku, vychází ostatně i dosavadní judikatura (srov. rozsudek býv. Nejvyššího soudu ČSR publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. R 13/1986 a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 860/2002, publikovaný v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu pod č. C 1721.)

Škoda nemusí spočívat pouze ve zmenšení majetkových hodnot poškozeného, jak ostatně konstatoval i odvolací soud, ale též v tom, že nedojde k rozmnožení jeho majetkových hodnot, ač se to dalo očekávat s ohledem na pravidelný běh okolností. Případný vznik škody představované ztrátou majetkového přínosu, jenž poškozený mohl při obvyklém sledu událostí očekávat, nebýt pochybení žalovaného při výkonu advokacie, předpokládá, že nárok oprávněné osoby (tj. poškozeného) proti osobě povinné nemůže již být uspokojen ani vymáhán.

Předpokladem vzniku nároku na náhradu škody je ovšem zjištění, že nebýt pochybení advokáta, pak by k uspokojení pohledávky žalobce jeho dlužníky došlo, tedy že toto pochybení je hlavní a rozhodující příčinou vzniklé majetkové újmy. Je proto třeba zodpovědět otázku, zda by v případě, že by žalovaný své povinnosti při výkonu advokacie

neporušil, skutečně došlo k rozmnožení majetkových hodnot žalobce v rozsahu požadované náhrady a zda by jeho nárok vůči jeho věřitelům při pravidelném běhu okolností bylo možno vymoci, a to zejména vzhledem k osobním a majetkovým poměrům dlužníků, a zda by tedy k jeho uspokojení vůbec mohlo dojít. Žalovaný žalobci odpovídá za škodu pouze v rozsahu, v jakém žalobce skutečně přišel o plnění od svých dlužníků.

Lze tedy uzavřít, že uplatněný dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl naplněn, neboť právní názor, na kterém rozsudek odvolacího soudu spočívá, je nesprávný. Nejvyšší soud České republiky proto tento rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta za středníkem, odst. 3 věta první o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)